

ÚGY LÁTSZIK, EZ A SZERELEM.

I.

KATÓ a «Levelezés»-ben dolgozott, Kálmán az ellenőrző osztályban. Hivatalosan nem igen kellett érintkezniök és egyidőben alig is törődtek egymással. De egyfelé laktak, gyakran látták egymást az utcán és olykor akaratlanul is szóba álltak. Kató huszonöt-éves lehetett, Kálmán harminc. Szorgalmas, pontos hivatalnokok voltak, reggel nyolckor elfoglalták a helyüket és félhatkor délután az utcán voltak.

Katónak gyönyörű termete volt ; arcát inkább érdekesnek lehetett mondani. Különösen ferdevágású, sötét szeme tűnt fel. Rúztalan szája körül kedves, primitív báj ült, amely feltűnő ellentétben állott a modern lányok eszményien preparált, hideg szépségű arcával. A hozzá közeledő fiúkkal csöndesen, inkább pajtáskodón bánt s megérzett a modorán, hogy nem sokba veszi az udvarlásukat. Kálmánt csinos fiúnak mondták s ezt maga is tudta. Csak női társaságban érezte jól magát. Férfiak között kissé mogorva és zsémbes volt, de nők között szellemes és jókedvű tudott lenni, dudolt, tréfált, kacagott és minden nő, akivel foglalkozott, megnyerőnek találta, vonzódott hozzá, sőt legtöbbször az ideálját találta föl benne.

Egy délutánon, hazafelémenet, Kálmán megállt egy mozi előtt és a fényképeket nézegette. A főszerepben ábrázolt nő finom arcvonásai valami gyöngéd, titokzatos erőt indítottak el benne ; rögtön a pénztárhoz ment és amíg sorra került, körülnézett. Némi csodálkozással látta, hogy Kató is a várakozók között van.

Egymás mellett vettek jegyet és beültek.

Szünetben Kálmán, a filmtől megilletődötten mondta :

— Nem tudom, mi van ma velem, Olyan szentimentális érzés vett rajtam erőt már amikor a fényképeket nézegettem . . . És most is . . . Tudja, olyan jó volna gyerekeknek lenni, anyámhoz bújni és sírni, nem is tudom, miért . . .

Kató kissé csodálkozva nézett Kálmánra :

— Gyakran szokott így érzékenykedni? Ez nagy fényűzés a mai világban.

— Hogy érti ezt?

— Úgy gondolom, hogy az érzékeny ember túlságosan korán örül, ha valami öröm vár rá és túlsokáig búsul, ha baj éri. Sokat emésztődik és töpreng, szóval nagyobb árat fizet mindenért, mint az, aki mindig a dolgok lényegéhez tud igazodni . . .

— És maga tud?

— Igyekszem. De nem akarom a hangulatát elrontani ezzel az olcsó bölcselkedéssel.

Kálmán egy pillanatig a lányon felejtette a szemét, könnyedén megcsóválta a fejét, azután azt mondta :

— Érdekes. Tudja, hogy mi tulajdonképen nem is ismerjük egymást?

— Dehogynem ! — nevetett Kató. — Idegennel nem csicseregnék ilyen bizalmasan a moziban.

— Jójó — legyintett Kálmán, hogy ő érti a tréfát, de most nem erről van szó és egy kicsit magyarázkodni kezdett, majd megkérdezte, hogy Kató sokat szokott-e olvasni?

Kató megint tréfára fogta a dolgot.

— Azt szeretné kiszedni belőlem, hol bányásztam a bölcseségemet?

Kálmán is elmosolyodott, de a vérében még mindig az a jó meleg vágyakozás hömpölygött, amely a moziba hozta.

Amikor a film tovább folytatódott, rögtön belekapcsolódott minden érzésével és nosztalgiásan követte a nagy karriert befutott hősnő sorsát : valami nagy csalódás után honvágó fogta el a hősnőt és hazautazott. Az otthon tájai, a viszontlátás jelenetei, a hatásra számító rendezői trükkök ellágyították Kálmánt, megfogta Kató kezét és melegen szorongatta. A lány furcsállotta ugyan a dolgot, de egy idegrándulással se jelezte ellenkezését. Arra gondolt : ki tudja, mi játszódik le Kálmán lelkében. Ám ezt a részvétből eredő gondolatát nyomban meglegyintette a közömbösség hulláma : Istenem, ha neki jól esik . . . Hiszen az effélének nincs semmi következménye.

És csak később húzta vissza a kezét.

Előadás után gyalog indultak haza. A nyáresti utcák mozgalmaságán pihentették meg szemüket és halkán beszélgettek. Kálmán elmondta, hogy nemrégiben egy földijével találkozott, aki hírt hozott neki a szülővárosából. Alkalmasint ezért hatott rá ennyire a film is. Öt éve nem járt otthon, akkor temette az anyját . . . Igen, az idő múlik és egyre távolabb kerülünk mindentől . . . Aztán fölidézte a gyerekkorát és elmesélte Katónak, hogyan rákásztak a zsilipeknél. Bele is melegedett az elbeszélésbe és szinte mutatta, hogyan csalták ki a rákokat a korhadt deszkák mögül a lábujjuk közé szorított hús- vagy májdarabbal, hogyan hasaltak a deszkapallókra, amikor pisztrángot horgásztak és lelkesültségével szinte mentegetni akarta magát, amiért olyan hirtelen támadt bizalmaskodással szorongatta az előadás alatt a leány kezét.

Ez a lelkesültség az esti utcák hangulatában elmélyült, megszínésedett a lélek gyöngé lázától s az anyaölbekíváncozás szelíd hullámai már közelebb eső partot kerestek. Szép, kíváncsú lánynak látta Katót, aki után talán csak a kezét kell kinyujtania, hogy az övé legyen s amíg beszélt, szavakba formálódó gondolatai mögött már egy másik gondolat sor gyűlt fel : lám, ez a véletlen találkozásuk talán a sors útmutatása

is... És ettől a pillanattól fogva a könnyű kaland örömevel akarta a lányt, pezsdülő vére színes álmokkal gőzölte tele az agyát s szeme előtt forró képek kápráztak fel.

Hazáig kísérte Katót, bizalmasan fogta át a csuklóját, kezét csókolt neki és melegen búcsúzkodott tőle.

Most már kereste a vele való találkozást és a hivatalban is naponta módot talált arra, hogy néhány szót váltson vele, noha osztályuk más-más emeleten volt. Már izgatta a kaland, gyors sikert akart és néhány nap múlva már idegesen figyelte a lányt : mennyire van? Hajlik-e már? Át lehetne-e már ölelni este valamelyik csöndes utcában? A szeme játékából, ingerkedő szavaiból, mosolygásából próbált következtetni és közben testi kiválóságát becsülgette és úgy titokban, győztesnek álmodta magát. Kedveskedő, becéző szavainak hatását is lemérte és vad mohósággal súgdosta : drágám, édesem, angyalom. Lopva a karjához ért, meg-megsimogatta a kezét, utcai sanzonok vallomásszerű sorait dudolgatta séta közben, karját meg mindig úgy emelgette, hogy könyöke a lány mellét érintse.

Katót mulattatta a játék. Kacagott, csipkelődött, évődött a fiúval és óvatosan, feltűnés nélkül védekezett mohósága ellen. Néha pár komoly szóval másra terelte a figyelmét, vagy valami hosszabb históriával teremtett más hangulatot. Kálmán azonban minduntalan visszatért a szerelem témájára s faggatni próbálta elmúlt szerelmei felől, mert bizonyosra vette, hogy a szerelem egy-két hulláma már végigmosta a leány lelkét. De Kató csak általánosságban válaszolt, hogy ugyan melyik lány nem volt szerelmes életében, dehát az ember átesik rajta, jól vagy rosszul, aszerint, hogy milyen a természete, mert az élet nagy válságait nem lehet kikerülni és ritka ember ússza meg betegség nélkül...

— Dehát olyan nagy csalódásai voltak, hogy betegségnek tekinti a szerelmet, talán csapásnak is? — kérdezte Kálmán.

— Egy szóval se mondom, hogy annak tekintem, de láttam eseteket, amelyekben csakugyan súlyos csapást jelentett mindkét félre nézve. És valljuk be őszintén, hogy akár a boldog, akár a boldogtalan szerelem állapota — na, hiába is! — nem normális...

— Hú! — szörnyűködött Kálmán — hát maga azt szeretné, ha az emberek pontos hivatalnokokként élnék le szerelmi életüket is?

Kató felnevetett.

— Nem, nem!... Maga szándékosan félremagyaráz mindent... Nem akarok én reformátor lenni, se apostol, nem sokat törődöm az egészséggel, csak maguk, férfiak tulajdonítanak túlságos fontosságot a szerelmeknek!

Erre Kálmán az alkonyati égre mutatott, a zsongó utcákra, a sétáló párokra és a szerelem mindent betöltő erejéről kezdett szavalni, a virágok és madarak nászáról maszlagolt valamit, amit egy újság-cikkben olvasott volt, majd az ókori népek szerelmi életével példálózott és azt állította, hogy a szerelem az élet egyetlen tengelye.

Parázs kis vita támadt közöttük. Nevettek, heveskedtek, csipkelődve cséptek egymás érveit és Kató azzal vádolta a férfiakat, hogy még ma is háremet tartanak, ha nem is a régi formában; Kálmán meg azt állította, hogy a házasság intézményét az ásó-kapa-nagyharang elve alapján a nők erőszakolták ki, hogy eltartatásukat törvényesen biztosíthassák.

Ezek a gyakran ismétlődő évődések jó pajtásságot teremtettek közöttük, de ennek a demarkációs vonalát Kálmán, a legnagyobb bosszúságára, nem tudta áttörni. Kató akárhányszor úgy eltűnt a hivatalból, hogy nyomára se tudott akadni. Valósággal lesnie kellett, hogy együtt sétálhassanak. Ha pedig együtt indultak el, olyan közömbös arcot vágott és olyan egykedvűen viselkedett, hogy minden alkalommal szinte újra kellett kezdenie a hódítást. Faggatózása elől kitérő válasszokkal bujt el és ha netán szemrehányás volt a hangjában, Kató egykettőre lefegyverezte azzal, hogy megkérte, dudolja el ezt vagy amazt a sanzont, mert olyan kellemes, érzéki hangja van. Ez mindig hatott és Kálmán nyomban dudorászni kezdett, sutba dobta szemrehányásait és ismét a jóreménység vizein evezett. De ha este hazatért és átgondolta az együttlét eredményét, lehangoltan kellett megállapítania, hogy egy lépéssel se jutott előbbre.

Kényszeredetten elmosolyodott magán és tűnődni kezdett. Talán nem akarom elég erősen — gondolta, mert önmagában kereste a hibát.

— Nem, nem vagyok szerelmes belé — állapította meg aztán háttározottan; és idegesen, némi magamegvetéssel legyintett. Kívánta, vonzódott is hozzá, az ujjai hegyében bizsergést érzett, ha a közelében volt és kamaszos felelőtlenséggel szerette volna a magáévá tenni. Kellott, mert a nő mindig idegcsiklandó időtöltés volt neki, stimuláló játék. Vágyott utána, mint gyerek a kirakatbeli baba után, amely holnapra már a másé lehet; de mélyebb, tartósabb érzés nem élt most benne. Igaz, nem is tetszett neki Kató; ez a fiús arc, a szemöldökig lefésült haj, a mandulaalakú, mongolos szem, inkább különös volt, mint vonzó. Nem is tudott neki szerelmet vallani, csak a gasszenhauerek szövegét hangsúlyozta jobban, úgy hogy a lány valami vallomásfélét érezzen ki belőle, de a lelkében nem érzett mélyebb megindulást és a nyelvét nem bírta hamis szavakra kaptatni. — Hát mire való akkor az egész? — zsörtölődött önmagával.

Egy régi, nagy szerelem emléke kísértett föl benne. Két éve volt. Dehogy. Idestova már három esztendeje lesz ősszel, hogy az asszony végképen külföldre utazott. Az egyetlen volt, akivel egész életén át boldog tudott volna lenni. Valami önfeledtséggel járt az oldalán s mintha a világ is megváltozott volna körülöttük. Akkor nem tűnődött, nem játszott, nem erőszakolta magát. Valami csodálatos hullám vitte mindkettőjüket és minden olyan magától értetődő volt. A gondolatuk, a lépésük, a vérük ritmusa egyszerre dobbant, mindennek különös értelme volt a számukra s a szavaik is sajátságosan alakultak ki a maguk külön

tolvajnyelvéné és villanyozó erejük volt a legjelentéktelenebb viszonylatban is . . . Micsoda szép, harmonikus mámor volt ez, amely a vér vadságát is szordinó alá fogta és mégis micsoda lobogó élet voltak ők ketten !

És azóta minden nő narkotikum. Hiszen azokon az utcákon, amelyeken *vele* járt, nem lehet más nővel végigmenni. A városban tilos területek vannak, ahol kísértetként járnak az emlékek. Meddig? Örökké? . . . Ugyan, örökké semmise tart. De hátha sose fog többé szívből szeretni tudni? Ha már csak mimelnie kell mindazt, ami értéket adhat két ember egyesülésének? . . . Csakugyan így volna? Kiegett? Megöregedett? Már csak a teste él?

Ezek kellemetlen esték voltak. Nehezen tudott megnyugodni. De a frissége mégis csak elhessegette ezeket a gondolatokat és vállvonogatva vigasztalta magát : valamit csak kell csinálni annak is, aki nem kártyázik, nem iszik, nem jár lóversenyre. És aztán megint legyintett.

Másnap aztán megint csak megleste Katót, együtt sétáltak, Kálmán dudorászott, a lány nevetett, megint találtak témát, amin csipke-lődhetnek egymással egy kicsit és vacsoraidőre szépen hazamentek. Kálmán a kevésbé népes helyeken kezébe fogta Kató kezét, Kató nem tiltakozott és a kapu előtti forró kézcsókokat szinte természetesnek találta.

Egy este kimentek a ligetbe. Séta közben egy padra telepedtek és Kálmán a pad támlájára fektette a karját. Elbizakodottan gondolta : vagy — vagy ! Kezét lassan rácsúsztatta Kató vállára és halkán dúdolta :

*Szívem szeret, — valóság ez, nem álom,
Szívem szeret, örömmel konstátálom.
Szívem szeret, mint hogyha vón húsz éves,
Szívem szeret s kábit a nő, az édes !
Szívem szeret, úszom ifjonti tűzbe'
S csak verseket olvasnék köve, fűzve . . .*

Kató tapsolt.

— Ez helyes volt. Nem ismerem. Ugyan dúdolja el még egyszer.

— Ingyen csak egyszer. Másodszor már egy csókot kérek érte.

— Ne csacsiskodjék. Énekelje hát.

Kálmán megrázta a fejét, aztán hirtelen magához húzta a lányt. Kató hátrafesztette kissé a fejét és kinyitotta a száját, úgy hogy Kálmán csak a nyitott száját csókolhatta meg.

— Mire volt ez jó, mondja? — kérdezte aztán Kató, de egy csöppet sem haragosan. — Vagy maga csak úgy huszáros rajtaütésekkel szokta a nőket meghódítani?

Kálmán nem felelt. Félrenézett és bosszankodott kudarcán.

— Azt hiszem — folytatta Kató — azzal maga is tisztában van, hogy nem szeret engem. Vagy azt akarja mondani talán, hogy szeret? Úgy-e, nem? Mert én se szeretem magát. Nézze, maga nagyon szimpatikus fiú, de mi ketten még messze vagyunk a szerelemtől. Ha így megy tovább, nem mondom, lehet belőle valami egy félév mulva, de most? . . .

Nem, kár volt elgaloppirozni a dolgot... Most haragszik rám? Mondja, haragszik?

— Nem. Dehogy... Csak azt hittem... közelebb értünk már egymáshoz — morogta Kálmán.

— Közelebb?

Kató eltűnődött.

— Úgy szeretném tudni, hogy most miket gondol. Mondja meg. Legyen nyílt és őszinte... Látom, magát bántja az én nyíltságom.

— Dehogy bánt... sőt köszönöm... De nem értem magát. Hetek óta járkálunk együtt, eltűri az ömlengéseimet, a közeledéseimet, soha visszautasítást nem vettem észre... hát igazán azt gondoltam...

— Hogy ez már szerelem? Komolyan mondja ezt? — kérdezte Kató és huncutul mosolygott.

Kálmán fortyogott.

— Persze, hogy komolyan. Hát nem ideadta a kezét, ahányszor érte nyúltam? Elvonta-e, ha szorongattam? És most is, hogy átöleltem a vállát?

— Ha magának ez jól esett. Hiszen jó pajtások voltunk...

— Kató, maga kétségbeejt.

— Miért? Hát annyira fontos magának az a csók? Mondja, kell magának? Igazán kell? Eléneкли nekem akkor még egyszer ezt a kuplét?

Kálmán fölkel a padról.

— Induljunk hazafelé, mert lekésünk a vacsoráról — mondta közömbös hangon, de megérzett azért rajta, hogy röstelkedik.

— Most épen olyan volt, mint Kallós, amikor a főnököt helyettesíti — mondta Kató és szintén fölkel a padról.

— Helyes. Csak mondjon még egy pár gorombaságot, megérdemlem.

— Jaj, de rosszkedvű! Már a tréfát se érti meg.

— Nem vagyok rosszkedvű, csak belátom, hogy igaza van. Nem szeretem magát és mégis erőszakoltam ezt a dolgot. Nem értem magamat, mért kellett nekem, mért kívántam magát?... Bocsásson meg, Kató, maga egy drága, jó lélek, én meg...

— Látja, nagy fényezés az érzékenység, mondtam már magának — szakította félbe Kató. — Sajnálom magát, de azt hiszem, most jó úton vagyunk ahhoz, hogy jóbarátok legyünk.

— Köszönöm, nem kérek a barátságából. Ettől a kedves ajánlattól meg is kímélhetett volna.

— Ú-úgy?

— Ha a nő a barátságát kínálja, akkor a férfi már megbukott nála... Felemás, fals dolog... Én csak a hivatallal egyeztem ki ötven percentre, vagy még kevesebbre... tudja, az önfenntartásért. De azonkívül, ami kevés még van az életben, azt száz százalékosan akarom...

— Ezt a csúnya lányt is? — kérdezte Kató enyhe iróniával és önmagára mutatott.

Kálmán a fejét rázta.

— Nem. Róla lemondtam. Régen. Van félórája is...

Már mind a ketten nevettek. Kálmán kissé kesernyésen.

Mikor Katóék kapujához értek és Kálmán búcsúzni akart, Kató feléje tolt az arcát:

— Most csókoljon meg... Gyorsan... Amíg nem jön valaki...

Kálmán csak a kezét csókolta meg, azt is könnyedén és meghajolt.

— Köszönöm. Alamizsnát nem kérek és nem is fogadok el...

Kató nem sértődött meg. Megfenyegette Kálmánt az ujjával.

— Gyerek, csacsi gyerek. Magának még matrózblúzban kellene járni, ez a hosszú nadrág valósággal álruha...

Kálmán másnap elkerülte Katót és azután is pár napig. Keményen arra határozta magát, hogy abbahagyja ezt a játékot. Mert játék az egész. Nem szereti ő ezt a lányt, sose szerette egy pillanatig sem. Nem is szép, csak az elegáns, karcsú, kifogástalan alakja. És ott a moziban kezdődött az egész, amikor valami elérékenyült révületben megszorongatta a kezét és ebből hamis következtetéseket vont le. Nem, nem valók ők egymáshoz sehogyse. Még ha valami könnyű, sima kis kalandról lehetne szó, hát hagyján. De ez a lány csakugyan semmibe veszi a férfiakat, csak játszott az egész idő alatt, szórakozott... Nem, nem, abba kell hagyni az egészszet és valami okosabb dologba fogni... Társaságba fog járni, Cserthék is invitálták, Magda elég csinos és pénze is van, Gaálék, Kroóék, Tauberék is szívesen látják és Piri, Dabas Piri, ó, hogy megfélekedzett róla! Pedig az igazán szép lány, a papája befolyásos ember, pénzük is van dosztig... Igen, itt kezdi meg. Elvégre: a jó parti nem rossz, a házasságot úgyse fogja kikerülni... Aztán, hátha másokkal is megismerkedik ezeknél a családoknál, s valami ritka jó fogást csinálhat?

Egyik napon hétig maradt a hivatalban. A szabadságolások megkezdődtek, mások munkáját is át kellett vennie és nem akart restanciában maradni. Másnap a szabóhoz ment és szöveteket nézegetett, diskurált, ögyelgett, aztán a korzón sétált vacsoráig... Nem, nem, most már vége. A hivatalban is elkerülte Katót, inkább Ilonkával diskurált, aki most jött meg a szabadságáról. Kicsit gögös lány ugyan, de nem vele szemben és férjhez szeretne menni. Már kétszer volt menyasszony, karácsonykor ment széjjel a második pártija. De micsoda gyönyörű lány! Kár ide a hivatalba, kolléga ugyan el nem veszi. Szép lánynak mindig nagyok az igényei...

Ilonkát a toaettek érdekelték, Deauvilléről beszélt, a szépségversenyéről, kár, hogy úrilánynak nem való az efféle, mama és papa semmiképen nem egyeztek volna bele abba, hogy ő részt vegyen, nem is merte előttük szóba hozni, pedig lettek volna esélyei... És roppant boldog volt, amikor Kálmán azt mondta neki, hogy ő szebb, mint a két Miss Universe együttvéve. Csak épen sóhajtott egy kicsit és talán arra gondolt: milyen kár, hogy erről nem tud az egész világ...

És aztán Dabas Piriékhez is elment. Piri ugyan egy kissé hűvösen fogadta, de Kálmán ezt nem igen akarta észrevenni. Nagy társaság volt együtt: utolsó fogadónapjukat tartották a vakáció előtt. Tánchoz még meleg volt az idő, alkonyat utánra halasztották s hogy az időt eltöltsék, lányok és fiúk kint a kertben társasjátékokra fanyalodtak. Piri kedvetlenül egyezett bele, únta a dolgot, de a többség ellene döntött. Így aztán a «barkochbára» szavaztak s egy jogászgyereket szemeltek ki elsőnek, az találja ki majd, amit kieszelnek. Félreküldték és nagy haditanácsot tartva, hangos zsinatolással állapotok meg abban, hogy káposztás cvekkerli legyen a kitalálendő szó. A jogász persze kileste őket és minden rendszer nélkül kezdett kérdezősködni. Harmadik kérdése már az volt, hogy tézta-e? De azután mindenféle zagyvaságot kérdezett, összezavarta a feleleteket és mindnyájan pukkadoztak a nevetéstől. Pirire is sor került, neki a rózsafát kellett volna kitalálnia, ami kissé nehezebbre esett. Hosszadalmas kérdezősködések után rájött arra, hogy dísznövény és három szótagú, de azután elakadt. Sok unszolás után végre azt kérdezte: Nád?

— Hát nád az három szótagú? — kérdezték nevetve.

Piri nem bírta a csúfolódást elviselni és sírva fakadt a vendégkoszorú előtt.

— Mondtam, hogy nekem ne adjatok föl nehezet — zokogta.

Tánc közben megjavult Piri hangulata és Kálmán leplezetlenül gyönyörködött finom mozgásában. — Talán egészen jó feleség volna — gondolta — ha nem is tud szisztematikusan gondolkozni. — De aztán úgy vette észre, hogy egy miniszteriumi titkár túlságosan sokat táncol Pirivel. Puhatólózni kezdett és megtudta, hogy fél éve el vannak igérkezve egymásnak, csak a titkár nagynénjének halálát várják az örökség miatt.

— Mire nekik az örökség? Hiszen Piri szülei is gazdagok.

— Csak voltak. Ez mind szemfényvesztés...

Aztán hosszú magyarázat következett a dekonjunktura következményeiről és arról a hosszadalmas munkáról, amellyel a titkárt horogra kapták Dabasék.

Kálmánt a benfentes információk megzavarták egy pillanatra, de aztán tovább kérdezősködött. Zavaros, szövevényes meséket hallott erről a fél éve került társaságról. Társa, mint halász a tépett hálót, lassan teregette a kuszált szálakat széjjel: családi potentátok állásfoglalása, karriert előmozdító orientációk és főként vagyoni érdekek parancsa szerint bogozták össze a szálvégeket...

Feszengő érzés támadt benne, bizonytalanság, mint ismeretlen vízben, amelynek sem mélységét, sem örvényléseit nem ismeri az ember. Idegensége, társtalansága zaklató intenzitással támadt fel, mint gyerekkorában, amikor boldog, magányos álmodozásai révületéből hirtelen a szalónban egybegyűlt vendégek elé vezették és alig várta, hogy elszökhessen a *nagyok* köréből... Ezek is mind *nagyok* voltak most és a

ravaszkodások, intrikák hinárja volt a vadászterületük is. Hogy jöhetett ide, amikor éppen ez az érzés volt az, amely már hosszabb idő óta távol tartotta tőlük? Anyja életében még voltak pozitív kapcsolatai egyes familiákkal, az apja emléke is hosszú ideig élénk volt még a megyebeliek körében; de idővel mégis csak gyöngülni kezdtek a szálak s jelentőségét veszítette sok minden. És amióta a fővárosba került és anyját is elveszítette, valami csiga-biga életbe kényszerült. Inkább csak asszonyok körül lebzselte s ha a fölszarmazott régi ösmerősöket meglátogatta, ezzel is csak a közjük tartozó érzését akarta konzerválni.

Egyidőben pár pajtása új társaságokba vitte, mivel jó táncos volt. Akkor került ide is. Rövid időre valami láz fogta el és az éjtszakázók bohém nemtörődömségével látta rózsaszínűnek a világot. Kalandról kalandra botlott, amíg *ő reá* talált.

Ez volt az első nagy élménye s az egyetlen is, amelynek visszhangja még ma is megcsendült a szívében... Azóta megint csiga-biga életet élt, józanul a hivatalának adta magát, csak esténként keresett valami szórakozást, tengett-lengett s minden komoly cél híján, nem tudta, mit csináljon az életével.

II.

A szabadságolások folytán ideiglenesen a levelezésbe helyezték át. Ez igen kellemetlenül érintette. Kallóst se szívelte, mert túlságosan fontoskodott és affektált szívélyességgel nyaggatott mindenkit, de meg Kató is ott volt és most már akár akarta, akár nem, látnia kellett őt mindennap, holott föltett szándéka szerint kerülni akarta mindenképen. Attól is tartott, hogy Kató talán magyarázatot fog kérni tőle. De első találkozásuk igen simán ment végbe: Kató szívélyesen bölintott feléje és aztán jóformán nem is látta egész nap. Másnap és harmadnap is ez történt, negyednapon pedig be se jött Kató.

Egy héttel később Ilonka levelezőlapot nyújtott át neki: Kató irt Párisból.

Kálmán nem tudta csodálkozását teljesen elfojtani.

— Érdekes... nem is tudtam — motyogta.

Ezen meg Ilonka csodálkozott el.

— Nem tudta? Na hallja! Hiszen maguk sülve-főve együtt voltak és mindenki azt találgatta, mikor lesz az eljegyzésük...

Kálmán kissé elpirult, de aztán nevetve vágta ki magát:

— Tudja, Ilonka, ha itt, a bankban, volna valaki, akibe bele tudnék habarodni, az csak maga lehetne... Maga az én titkos típem, de — sajnos — magának úgyse kellek...

— Jó, jó. Maga mindenkinek kurizál, azt úgyis tudjuk; de most nem fogja ezzel a dolgot elütni. Hát mi történt maguk között?

— Semmi. Minek tagadnám? Az igazat megvallva, azt se tudtam, hogy szabadságra ment...

— Szóval, vége a flörtnek?

— Vége nincs, mert hiszen aminek eleje nem volt, vége se lehet — mondta Kálmán és megmaradt a tagadás mellett.

De Ilonka faggatózása gondolkodóba ejtette. — Ejnye, hát már mindenki figyelte őket? Szörnyű fészek ez a Pest!... Vagy tán Kató szolt volna Ilonkának? Á, nem olyan pletyka az! Komoly, jellemes lány... Nem beszél csacsiságokat... Pláne, hogy magát kiszolgáltassa Ilonkának!... Még ha valami komoly alapja lett volna... Vagy talán éppen ezt a komoly alapot akarta elérni egy kis pletykával? Á, nem! Nem lehet!... Különben... ki tudhat itt valami biztosat? Ki ismeri a nőket?... Persze, nem szerették egymást, ő se Katót, Kató se őt... De mikor tudjuk biztosan, hogy szeret-e, vagy nem szeret bennünket a nő? Hátha Kató mégis csak szerette őt és csak a természetéből kifolyóan, ... vagy esetleg szándékosan nem mutatott többet egy kis barátságánál... A szimata pompás! azt megérezte, hogy én nem vagyok szerelmes belé és talán ez irányította a viselkedését... Vagy további céljai voltak? Azt akarta talán, hogy feleségül vegyem?...

Kallós zavarta meg töprengéseiben.

— Nézd, milyen kedves kártyát küldött Kató — mondta közvetlen hangon és átnyújtotta a levelezőlapot.

Kálmán csodálkozva pillantott fel a különben affektáló főnök-helyettesre: Talán ez szerelmes Katóba? Vagy... már hozzám-tartozónak érzi a lányt...

Páris szép, gyönyörű... Jó volna sokáig itt élni. Üdvözli Kató — olvasta.

A kép az Arc de Triompheot mutatta. — Mi van ezen kedves? — gondolta Kálmán. — Pusztá udvariasság, amely a főnökhelyettesnek szól. No, meg egy kis hencegés: Látjátok, Párisban vagyok!... És minden, amit kislelkek ezen irigyelni tudnak... Ha pedig hazajön, végnélküli fecsegés kezdődik majd arról a sok jelentéktelen külsőségről, amit felszínesen látott meg és aminek csak az ad némi jelentőséget, hogy Párisban látta... És különben is, most majd nap nap után jön egy-egy levelezőlap ennek is, annak is...

— Igen... Jó lány a Kató — mondta kelletlenül és visszaadta a levelezőlapot Kallósnak.

— Én nagyabecsülöm. A legjobb munkaerők egyike — felelte Kallós. — A francia levelei hibátlanok... Ha angolul is tudna, sokra vihetné. És sorra mutogatta a levelezőlapot a kollégáknak.

— Semmi közöm hozzá — gondolta Kálmán. — Arra se érdemesített, hogy elbúcsúzzék tőlem elutazása előtt...

Kissé figyelmetlenül dolgozott egész nap; Kallós két levelét is visszaadta, mert éppen a legfontosabb vonatkozásokat hagyta ki.

— Kár, hogy nem tudsz gyorsírást — mondta neki. — Mulhatatlanul szükséges... Igen hamar meg lehet tanulni. Kató két hónap alatt tanulta meg...

— Én könyvelő vagyok, nem pedig levelező — mondta Kálmán sértődötten. — Igen örülnék neki, ha visszakerülhetnék már az osztályomba.

— Nana, az én baráti szavamat nem kell félreértetni! — felelte Kallós affektáltan. — De ha parancsolod, abban is a segítségedre lehetek, hogy visszakerülj az osztályodba...

— Meg fogom köszönni neked! — pattogott Kálmán.

— Majom, ostoba majom! — gondolta magában. És most már komolyan haragudott Kallósra is, Katóra is. — Mit hozakodik minduntalan elő Katóval? Hát tud gyorsírást is. Jó. Na és? Legjobb munkakerő!... Mert négy éve ott ül már ugyanazon a helyen... És most levelezőlapot küldött a főnökhelyettes úrnak a kis hízelgő... Megcsiklandozta a tokáját...

Nagyon nehezen haladt a munkájával. Folyton füstölgött magában és néha úgy tetszett neki, mintha mosolyognának rajta.

Valaki nagyot nyújtózott a közelében.

— Istókbáró, jobb most Párizsban lófrálni, mint itt gürcölni!

— Azért meleg lehet ott is — mondta egy másik kolléga.

Ilonka is fölkelte a gép mellől.

— Deauville! Deauville! — sóhajtott. — Tenger, pénz, szabadság! Jaj, gyerekek, de buta dolog is ez az élet...

Ez mind izgatta.

Kallós ide-oda járt az asztalok között, kérdezett vagy felelt, majd a telefonhoz szaladt, alázatosan vette át az utasításokat, intézkedett, hogy valami levelet visszahozzanak az expedícióból és közben szakadatlanul kopogtak az írógépek, bűgött a csőposta, csöngött valamelyik telefon.

Kálmán nagyon rossz hangulatban ment haza. Arra gondolt, hogy valahogy kierőszakolja a szabadságát már most és elmegy a Balaton mellé vagy három hétre, ott majd elfelejti ezt az ostoba hivatalt is. Ott senkise fogja Katóval szekirozni. A vacsorában is kelletlenül turkált és elaludni se tudott a rendes időben. Katóra gondolt. Persze, neki nem fog írni, ha már búcsú nélkül utazott el. Nem is kell, hogy írjon. Semmi közük egymáshoz. Egy kis kaland jó lett volna, az biztos, mert a termete gyönyörű. Úgy jár, mint valami párdue... Az a pici láb, azok a vonalak, formák... És a parányi kis keze... Milyen meleg, puha és finom volt... Mint valami madárfióka. Meg azok a remek, egybeszabott ruhák, ahogy ráöleltek a karcsú derekára és előrekinálták szép, formás mellét... Hát remek lány, gusztusos... Csak a haját ne fésülne úgy a szemébe... De a szája, az a bogyónyi kis szája, az édes lehet... Amikor meg akarta csókolni, hát nem szétnyitotta a kis gazember! Nahát! Ilyet még sose pipált. Kitől tanulhatta? Hogyan jött rá erre?... Hát okos lány, nemcsak ezért, de más, mint a többiek. Egészen más... Ha most itt járna föl-alá a szobában... csak járna... Vagy oda ülne abba a fotójbe és egymásra rakná a gyönyörű lábát... Most, most mondaná, hogy csókoljam meg! Most!

Aztán eszmélkedni kezdett. Micsoda pokoli ostobaság! Úgy ábrándozom, mint valami diák... Meg vagyok egészen kavarodva, mert egész nap folyton csak őt emlegették... Na, de most vége. Semmi közöm hozzá többé. És kemény elhatározással lapozott föl egy regényt.

Álmában az Eiffel-tornyot látta és olyan álombeli érzése volt, mintha már nem először járna alatta. Teljesen egyedül volt, körülötte senki, csak a torony nyúlt félelmetesen a magasba. Szédült, elhagyatottnak érezte magát, a szeme kutatva járt, hogy valami fát, vagy házat találjon, de csak pusztaságot látott és a roppant tornyot; és szorongó érzésében nyugtalanul topogott.

Reggel, amikor felébredt, világosan emlékezett álmára és arra is, hogy már nem először álmodott az Eiffel-toronyról. Alkalmasint azért, mivel gyerekkorában, több más képpel együtt, ezt is sokszor nézegette stereoszkópon. De azért ideges volt.

— Legfőbb ideje már, hogy szabadságra menjek — mondogatta magában. — Bizonyosan ki vagyok merülve...

És napközben meg is gyúrta az osztályfőnökét, meg a személyi ügyek igazgatójánál is járt, de csak annyit tudott elérni, hogy a hét végére kapott ígéretet.

Egyelőre ez is kielégítette. A szabadulás lehetősége föl villanyozta. Készüldni kezdett. Megsürgette a szabóját, bevásárolt egyetmást és este boldogan rakosgatta össze a holmiját.

De ahogy ágyba került és végiggondolta a napját, megint eszébe jutott Kató. — Ejnye, hát nem tudok szabadulni tőle? Hiszen nem vagyok belé szerelmes, hát mit törődöm akkor vele!

Más arcokra próbált gondolni, más nőkre. Először Ilonka fejedelmien gögös alakját, hideg arcát képzelte maga elé, de csakhamar egy másik asszony arca került felszínre. Néhány hónappal ezelőtt látta először a villanyosban s azóta mindössze három-négyszer találkozott vele. Ma a kislányával szállt föl a villanyosba. Az alakja kissé tömzsi ugyan, de az arca csodálatosan izgató. Valami alig definiálható pikantéria színezte roppant kellemes arcvonásait, amelyek olyan csábítóan és magukat kelletően hatottak rá, hogy már az első alkalommal is nehezen tudott megválni tőlük. Ha a kötelességérzete nem lett volna olyan hatalmas, utána ment volna, megtudta volna a nevét, a címét s talán meg is szólította volna valamiképen, csak azért, hogy a hangját hallhassa. Mert a hang roppant fontos, rendkívül jellemző az emberre. Réa különösen erősen hat, főleg a szép női hang. Ma is egyre figyelte a villanyosban, mert néha-néha szólt valamit a kislányának, de olyan távol állott tőle, hogy nem bírta meghallani. És közben egyre figyelte. Gyönyörködött benne. De az asszony egyetlen pillantásra se méltatta... Előbb kellett leszállania, így hát addig, amíg a villanyos elindul, megállt, lent az úttesten, közvetlenül az asszony ülőhelye közelében. De az asszony elfordult és a hangját se hallhatta. . . . Katónak is milyen finom zengésű a hangja. Tiszta és nemes. Ilyen lehet a lelke is . . . Egy csöppet

se sértődött meg, amikor a felkínált csókot nem fogadta el . . . De tehet-e mást abban a furcsa helyzetben? . . . És valami anyás feddésel . . . nem, nem, inkább megbocsátó szeretettel mondta: Csacsi gyerek, magának még matrózbúzban kellene járni! . . . Ez volt az utolsó szava hozzá . . . sose felejtí el . . .

— No tessék, megint Katón jár az eszem! Most kezdenék bele-gabalyodni, amikor már véget vetettem ennek a kis kalandnak? Micsoda ostobaság! — És jót nevetett. — Hát ez az érzés rajtam kívül áll? Nem abba leszek már szerelmes, akibe akarok? Neem? Most majd ez a Kató életcélá fog nőni bennem és dirigálni fogja az életemet oda is, ahová nem akarom? Mi lesz akkor a jó pártival? Ááá! nikszt dájcs! . . . Búcsúzzunk csak el, Katóka, de most már zikkerre! Eddig mindig tudtam akarni, most az egyszer majd «nem akarni» is fogok tudni . . .

És ettől fogva nem engedte elkalandozni a fantáziáját. Valahányszor Kató alakja fölmerült előtte, mindig elhessegette. Este nagyokat sétált vacsora után is és lefekvés előtt alaposan letussolta magát a fürdőszobában. A hivatalban meg valósággal beletemetkezett a munkájába; ha meg ráért, akkor a szabadságát sürgette, vagy a balatoni viszonyok után érdeklődött, noha már régebben kiszemelte Aligát.

A hét végén, amikor csakugyan megkapta szabadságát, diákos lázzal ült a vonatra.

III.

Már első este csodálatosan szép naplementében gyönyörködhetett. A Bakony fölött álló nagy, lilaszín felhő közepe mintha szabályos téglalakban lett volna kivágva és ebben a téglalakú, égszínkéktől foltban csúszott mind lejjebb az izzó napgolyó. El-elkáprázó szemmel bámulta a színek és tónusok finomságát, a vörös fény lángoló hídját az alig fodrozódó vizen. Egyedül állott a part szélén. Alatta a hullámok örök mozgása végtelen ritmussal szaladt a partnak. Szabályos szabálytalansággal púposodott és süllyedt a víz, a hullámfodrok rajokban szaladtak előre, halk loccsanással haraptak a szürke lószbe és észrevétlenül tüntek el, hogy helyet adjanak a láthatatlan energiától hajtott újabb hullámrajoknak. A nádasban nádiveréb rikoltott, a partmenti topolyfán kakuk szólt és kőhajításnyira, az útszéli gallyrakáson, fülemüle trillázott szívszakadóan.

A sokféle benyomást nem tudta részletezni s nem is akarta. A melle kitágult: valami ritka jóérzés töltötte el. Teleszívta magát a tiszta levegő friss szagával és úgy állt ott, mintha a végtelenség szele érintette volna meg. Most érezte meg először világosan, hogy milyen kicsinyes, sivár és céltalan életet folytatott a fővárosban; hogy milyen határtalanul szép és fenséges a természet, amelyről a város nagy kórakásai között egészen megfeledkezett és elszokott . . . A napi robot, a megszokott, unalmas arcok, az örökké ismétlődő beszélgetések, a haszontalan és céltalan kis flörtök, lealacsonyító szeretkezések, ó mennyi szép

energiáját használták el! És most már végig így lesz? Nem lehet ez elől elmenekülni? Régebben milyen tengersokat olvasott, milyen élvezettel élte magát a mások életébe! S most már ezt is elhagyogatta. Pedig az olvasás menekülés volt az élet elől, a saját egyhangú élete elől. Most is menekülni akart volna, de ugyan hová?

A nap már végképen eltűnt és a víz színei mind titokzatosabbak lettek. Kálmán nem tudott elszomorodni azon, amit végiggondolt. Sőt, örömmel volt tele, amiért ennyi szépet láthat. A vére frissen mozgott, a lelke bátorsággal, hittel telt meg. Ó majd változtat ő valahogy a sorsán, még nem tudja, hogy miképen, de bizonyosan változtat.

A közelében társaság állt meg.

— Nincs szebb, mint a természet! — zihálta lelkesülten egy terjedelmes hölgy.

— Olyan mint egy anizk. Hát nem olyan? — bizonykodott egy másik hang.

Kálmán bosszúsán fordult hátra. Bántotta, hogy jóleső merengésében megzavarták. Végignézett a társaságon és szeme három lányon akadott meg, akik pár lépéssel odébb állottak. Két fiatalember is volt velük, tenniszrakett a kezükben.

Egyszerre csak meghökkent: az egyik lányban Katót ismerte föl.

— Nem, nem lehet... hiszen Párizsban van! — futott át az agyán és a meglepetéstől egészen ostobán bámult rá.

A tenyere nedves lett a hirtelen izgalomtól, szokatlan mozdulattal kapott a homlokához és többször megrázta a fejét.

— Ilyen vicces volna a Sors őfensége?... Én szököm előle és ő...

— Nem, nem, feküdjünk ma le korán! Én már úgy szeretnék egyszer tizenkét órahosszat egyfolytában aludni! Annyit kell pótolnom! Párizsban egyre lumpoltunk, — mondta most Kató és Kálmán már bizonyos volt abban, hogy nem tévedhetett.

A szíve izgatottan vert, szeretett volna odasietni Katóhoz, hogy ezerfélet kérdezzen tőle, de aztán megemberelte magát, lassan feléje indult és csöndesen köszönt. Maga se tudta, hogy mit várt ettől a váratlan találkozástól, de várt valamit. Feszülten figyelt Kató arcára: kiül-e rá a váratlan öröm mosolya? Fölcsillan-e a szeme? Megszólítja-e? Oda hívja-e a társaságába?

Azonban Kató csak szívélyesen bólintott, épúgy, mint a hivatalban és sem meglepetést, sem különösebb örömet nem mutatott.

Kálmán lesujtva haladt tovább. Izgatott gondolatok hömpölyögtek az agyában. Hát nem érzi, hogy van valami közöttünk? Hogy ezt a véletlen találkozást nem lehet csak úgy egyszerűen semmibe venni? Nincs fantáziája ennek a lánynak? Vagy tán szíve nincs?

Hirtelen visszafordult, hogy követhesse a társaságot és megtudja: hol lakik Kató. Okvetlenül találkozni, beszélni akart vele, végtelenül fontosnak és sürgősnek érezte ezt a találkozást és nyugtalanul eredt utánuk. De itt is, ott is egy-egy többtagú társaság ment az úton: nem

látta Katót. Ijedten nézett körül, majd megint előre sietett, szinte szaladt és azt találgatta, hogy vajjon melyik villába mehetett be? Hova tűnt el?

Amikor a találkozásuk pontjától már olyan messzire került, hogy számítása szerint ennél tovább már nem haladhatott a sétáló csoport, ismét visszafordult. Zaklatottan loholt vissza és alaposan megizzadt a hajszában. A fák között gyorsan nőtt a homály, Kálmán erősen vizsgálgatta a szembejövőket és minden lépéssel bizonytalanabb, reménytelenebb lett. Egyhelyütt megállt. Kis út vezetett ott a kertek között, nem tudta hova. Elhagyott kutacska vize csorrant monoton csobogással. Senkise járt arra.

Megtörülgette tarkóját, homlokát és fejcsóválva töprengett különös izgalmán. — Vajjon mit gondolna rólam, ha most meglátna? Ha a lelkembe látna? Ha elmondanám neki, hogyan menekültem előle eddig, most egyszerre meg hajszolom... Micsoda következtelenség! Ostoba dolog... És mit mondanék neki, ha kérdőre vonna?

Ekkor lábtopogást hallott a kis út felől, valaki közvetlenül melléje ugrott, megfordult, tapsolt és azt kiáltotta: Én már itt vagyok!

Kató volt.

— Jaj, de megijesztett!... Talán engem várt itt? — kérdezte, ahogy Kálmánt megismerte.

— Nem... azaz... igenis...

— Furcsa.

— Értse meg, kérem, valami... fontosat szeretnék... mondani — dadogta Kálmán. — Én csak ma... jöttem ide Pestről... értse meg...

Két lány lihegett fel a kis útról.

— Pardon, rögtön jövök, lányok — mondta Kató és magával vitte Kálmánt. — Kérem, mondja el gyorsan, mert nem várakoztathatom a társaságomat...

— Nagyon kérem, értse meg... én csak ma jöttem... nem tudtam, hogy maga itt van... Azt hittem, hogy Párizsban van még... És annyit szenvedtem...

— Szenvedett? — kérdezte megütközve Kató és egy kissé elmosolyodott.

— Mindig menekültem maga elől és mindig csak magára gondoltam és azt hittem, itt majd elfelejtem... És most egyszerre csak itt látom...

— Mindössze három napja, hogy itt vagyok. Pihenni akartam egy keveset, mert ez a párizsi kirándulás kifárasztott... És Svájcban átjőve meg is fáztam egy kicsit — mondta Kató kitérően.

— Tudom, hogy haragszik rám... De, hogy mondjak el mindent, hogy magyarázzam meg... Az ember nem is igen veszi észre, csak ha a tükörbe néz, hogy a haja megnőtt... Én mindig eltakartam a lelkemet, nem akartam belenézni... és csak most láttam meg: milyen nagyra nőtt maga benne...

— No lám, nem is gondoltam volna, hogy az utazásomnak ilyen haszna is lesz: milyen kedves most maga!... Az utolsó napokban bizony nem viselkedett valami szépen.

— Ó tudtam, hogy haragszik, tudtam! Hiszen el se búcsúzott tőlem, levelezőlapot se küldött... De akkor azt hittem: így van jól... Hanem a sors... Nem látja, nem érzi, hogy hajt egymáshoz? Én hiszek benne és tudom, hogy nem ok nélkül találkoztunk már a moziban is... És azóta maga az én Északi Sarkom s mindig maga felé fordulok... Míg Párizsban volt, Párizsról álmodtam; idejött s egy láthatatlan erő engem is idehozott; eltűnt előlem és a sors megint csak ideállított a kis út mellé, ahol élém bukkant...

— Egyet kifejejtett: a levelezésbe is áthelyezték — mondta Kató nevetve. — Hanem most búcsúzzunk. Várnak. — És kezét nyujtotta.

Kálmán elszomorodott.

— Ne menjen még... ne menjen — könyörgött olyan meleg, megható hangon, hogy Kató is meglágyult.

Kezét a fiú kezében hagyta, úgy mentek pár lépést. Kálmánt túláradó érzés kerítette hatalmába. Simogatta, szorongatta Kató kezét; mindaz, amit hosszú időn át elfojtott magában, egyszerre tört fel benne, a gondolathullámok végtelen rajokban ömlöttek végig az agyán, nyelve nem is engedelmeskedett nekik, mert mindet egy szóban akarta kifejezni.

— Kató! — mondta lihegve, mintha hosszú útról érkezett volna meg. — Kató!... Annyi mondanivalóm volna...

— Nem volt jó pajtás... Nem bizony — felelte a lány és a szíve a hangjában lüktetett.

Megindultan néztek egymásra. Hallgattak.

Ebben a pár percnyi némaságban végiggondoltak mindent: multat és jövőt. Végtelen utakat tettek meg. Boldog láz röpítette mindegyiküket más-más tájakon, hogy végül is a jelenben kössenek ki.

A kezük egymásba volt fonódva.

— Úgy látszik, ez a szerelem — szólalt meg végül Kálmán.

Kató ránézett és csendesen, szégyellősen bólintott.

Lassan, szótlanul bandukoltak.

— Kató! Kató! — hallatszott most a közelből.

Sietve búcsúztak, meg se csókolták egymást.

Kálmán még sokáig sétált a villa előtt, amelyben Kató lakott. Úgy érezte, hogy nincs az egész világon senkisé, aki közelebb állana hozzá Katónál és jobban, tisztábban senkitse szeretett még.

Majlhényi György.